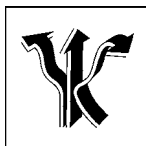

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

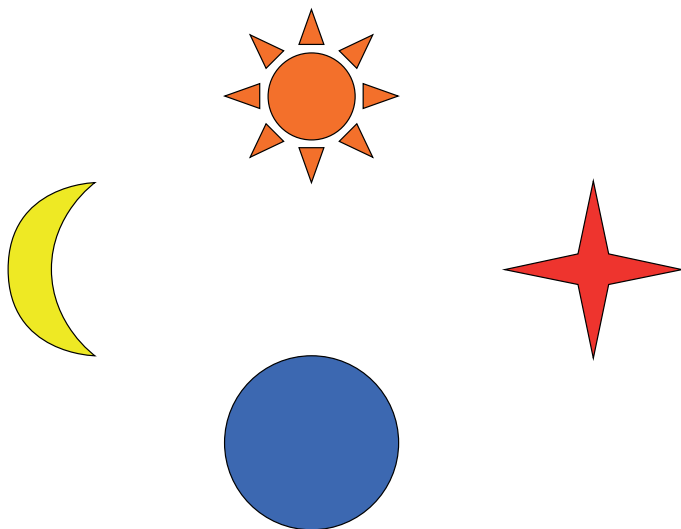
Українсько-Азербайджанський Інститут соціальних наук
і самоврядування ім. Г. А. Алієва

МАУП

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
на базі кафедри українознавства*

Київ
ДП "Видавничий дім "Персонал"
2012

Редакційна колегія:

Бідзюра І. П. — директор УАІСНС, д-р політ. наук, проф.;
Шилов Ю. О. — зав. каф. українознавства, академік МКА, канд. іст. наук, проф.;
Соколовська К. М. — заст. зав. каф. українознавства, канд. іст. наук, доц., проф. МКА

Затверджено до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 11 від 25.06.12)

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

Актуальні проблеми українознавства: [звед. зб. матер. наук.-практ. Д-87 конф.]. — К.: МАУП, 2012. — 286 с.

Розкриваються історичні, теоретичні та методологічні аспекти українознавчої дисципліни не тільки як складової духовності українства, а й як феноменального явища світової цивілізації.

Проаналізовано роль і місце науки українознавства у розбудові демократичного суспільства суверенної європейської держави України.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

ББК 87я73

М. О. Левченко

Особливості потенціалу
виробничої одиниці та його
економічна оцінка 150

М. І. Терновський

Історичні аспекти становлення
і розвитку аудита 156

О. І. Дікареєв

Брендинг українського
паливно-енергетичного
комплексу України 162

С. Я. Буняк

Історичне коріння міжбанківських
розрахунків в Україні 172

Н. Ю. Матяш

Проблеми та перспективи
розвитку підприємництва
в Україні 179

О. О. Снісаренко

Історичні аспекти становлення
фінансів місцевих органів влади 188

Олександр Неживий

Публічна латентність загрози:
як запобігти руйнуванню
української мови зсередини? 196

М. В. Патер

Історія закордонного
економічного аналізу та його
запровадження в Україні 200

М. В. Прудніков

Стан та тенденції розвитку
функцій управління
економічного аналізу 206

Владислав Горанін

Проблеми сучасності України
і перспективи формування
україноцентричної еліти 211

Аннета-Даніела Кузнєцова

Роль жінки й матері
в українській родині 213

Н. В. Отрох

Від витворів мистецтва
до друкарського штампу 218

С. Й. Татаринів

Вплив Бахмутського повітового
земства на розвиток
народної освіти 223

Хоанг Динь Чай, О. В. Волянец

Экономическая и энергетическая
дипломатия в Евразии 231

Юлія Савенко

Символика в современных
украинских молодежных
неформальных объединениях
и организациях 237

Л. О. Глушко

Особливості формування
національної свідомості
у процесі етнічної соціалізації
молоді 244

Олексій Захарченко

Етнопедагогічні традиції
українців у історичному
контексті 248

О. І. Дікареєв, Хоан Дін Чай,

Джан Ван Джун
Економічна дипломатія
приморських держав
та України 254

М. В. Сколуб

Адміністративно-судовий
устрій Бессарабської області
у 1812–1856 рр. 261

В. С. Рижиков

Теорія виховання як складова
формування духовності
відповідно до цільової моделі
професійної підготовки
майбутніх юристів 271

І. В. Калько

Стан сформованості гендерної
культури у студентської
молоді за особистісно-змістовним
критерієм 278

Відомості про авторів 282

ПУБЛІЧНА ЛАТЕНТНІСТЬ ЗАГРОЗИ: ЯК ЗАПОБІГТИ РУЙНУВАННЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗСЕРЕДИНИ?

Актуальні проблеми українознавства, с. 196–199

Із набуттям Україною державної незалежності перед українською мовою відкрилися широкі обрії: стати мовою державного народу, “життя духовного основою”, як влучно висловився Максим Рильський. Кожна мова — це не тільки засіб спілкування, а й філософія світобачення в історичному розвитку, і сам цей розвиток етносу, матеріалізований у звуках рідного слова, і самобутня ритмомелодика, й усталена динаміка цієї конкретної системи комунікації, тобто душа у щойно згаданих вимірах народного життя. Живе, органічне, духовне потребує і такого самого підходу — на засадах розуміння, краси, співпереживання і не терпить механістичного поводження. Виплекана у віках і тисячоліттях українська мова має внутрішні можливості полонити своєю красою, а не тільки державним статусом, і дійти до кожного далєбі не як директива. Проте цей непереможний потенціал українського вродливого слова не використовується: у сучасних засобах масової інформації, тим більше в науковій, суспільно-політичній і навіть художній літературі не панує культ слова. Що більше, у нашій мові як системі комунікації, а не царині естетики, рвуться історично складе-

ні зв'язки, що вельми шкодить її комунікативній функції.

Ідеться насамперед про невідповідне вживання сполучника “та” замість сполучника “і” й утрату усталених зв'язків між словами та реченнями, що загрожує мові — ні багато, ні мало — втратою зв'язку з носіями цієї мови. Адже небезпечна плутанина масово тиражується рекламою, друкованими й електронними ЗМІ, літературою.

Наприклад, реклама з конкурсу:
“*Вибирай **та** забирай!*”.

Невідповідне вживання сполучника “та” замість сполучника “і” призводить до втрати причиново-наслідкових зв'язків між цими двома словами: оскільки “вибрав”, то й “забирай” з цієї причини внаслідок свого вибору; а до разу зникає і динаміка афористичного висловлювання. Зрозуміла річ, спонука до дії має звучати інакше: “*Вибирай — **і** забирай!*” (у результаті вибору).

Ще приклади такої реклами:

“*Набери **та** натискай!*”

(Має бути: “*Набери — **і** натискай!*”)

“*Підключай друзів **та** отримай 240 грн. на рахунки!*”

(Має бути: “*Підключай друзів **і** отримай 240 грн. на рахунки!*”)

*“Гроші захищені **та** зростають”*
(Має бути: *“Гроші захищені **і** зростають”*).

Така реклама, позбавляючи внутрішньої динаміки українську мову, сама позбувається дієвості директиви.

Механістична заміна органічного сполучника “і” сполучником “та” руйнує зв’язки у сучасній українській мові та навіть історичних афоризмах:

*“Розділай **та** владарюй”*. (Має бути: *“Розділай — **і** владарюй”* — в результаті, тут причиново-наслідковий зв’язок);

*“Україна, як одна з чотирьох держав, що ратифікували Угоду про адаптацію Договору, вважає, що цей крок ставить під загрозу подальше існування одного з наріжних правових механізмів європейської безпеки **та** може стати поштовхом до відновлення атмосфери недовіри на континенті”*, — зазначається в заяві. (Має бути: *“цей крок ставить під загрозу подальше існування одного з наріжних правових механізмів європейської безпеки **і** може стати поштовхом (в результаті загрози, зв’язок причини і наслідку) до відновлення атмосфери недовіри на континенті”*);

*Тигриця кинулася на дівчинку **та** задушила її*. (Має бути: *“Тигриця кинулася на дівчинку **і** задушила її — в результаті, зв’язок причини і наслідку”*).

Автоматична заміна сполучника “і” сполучником “та” позбавляє українську мову не лише **причиново-наслідкових зв’язків** між словами та реченнями, а й виражальних засобів **зіставлення та протиставлення**. Скажімо, заголовок відомого росій-

ського роману “Батьки і діти”, який завдяки розділовому сполучникові “і” фіксує конфлікт поколінь (діти зіставляються з батьками і протиставляються батькам) перекладеться як “Батьки та діти”, що означає перелік, а не зіставлення чи протиставлення, і призведе до викривлення змісту навіпаки.

Нині у пресі назва польської політичної партії — переможця на парламентських виборах 2007 р. — перекладається як *“Право та справедливості”*, хоча йдеться про зіставлення, а не перераховування — *права і справедливості*.

У Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського висіло оголошення: *“Тема XV читання академіка В. Вернадського: “Володимир Вернадський **та** проблеми енергетики в сучасному світі”* (Мало бути: *“**і** проблеми енергетики в сучасному світі”* для зіставлення з постаттю вченого).

Відомий акціонерний банк *“Фінанси **та** кредит”* потрібно назвати задля звучання теми зіставлення — *“Фінанси **і** кредит”*. Так само ТОВ НДІ *“Людина **та** ліки”* треба назвати відповідно *“Людина **і** ліки”*.

Публіцистичні рубрики в газетах мають доносити тему динамічного, а то й драматичного зіставлення, а не переліку однорідних понять: *“Гаранти **і** гарантій”* (а не *“Гаранти **та** гарантій”*); *“Правда **і** міфи”* (а не *“Правда **та** міфи”*) тощо.

Справа надто серйозна, щоб знехтувати її, адже вже побачили світ політичні документи і наукові праці, публіцистичні, літературні твори з небезпечною плутаниною сполучників, що позбавляє виражальних засобів і

руйнує логічні зв'язки в українській мові: *“Геноцид українського народу: історична пам'ять та політико-правова оцінка”*: Міжнар. наук.-теорет. конф. Київ, 25 листопада 2000 р.: Матеріали / Редкол.: В. А. Смолій та ін. — К., Нью-Йорк, 2003. — 596 с. (Має бути: *“Геноцид українського народу: історична пам'ять і політико-правова оцінка”*).

У чому полягає публічно-латентна загроза українській мові? У втраті внутрішніх зв'язків, що формувалися протягом усієї історії цієї мови, тобто багатьох тисяч років розвитку Колиски цивілізації індоєвропейських народів. З отакою “нормотворчістю” незалежна Україна може втратити “життя духовного основу” — державну мову. Адже руйнується її ідеальне, внутрішнє єство — на відміну від, скажімо, руйнування матерії української мови у 30–80-х роках ХХ ст. — заборони власне українських слів і заміни їх російськими. В результаті компартійної політики щодо української мови з активного ужитку хоч і вийшла величезна кількість народної лексики, але може й повернутися до функціонування. Та чи повернуться перервані і втрачені зв'язки в українській мові, яку молоде покоління засвоює у позбавленому динамізму, спотвореному і збідненому варіанті? Нині сполучник “та” вживається замість “і” чи не в усіх можливих випадках автоматично, що було немисливо навіть кілька років тому, а статус державної мови тиражує цю аномалію в масштабах усієї країни.

Зрозуміле походження цієї “нормотворчої” політики, підтриманої патріотично налаштованими редак-

ціями, видавництвами, інституціями: надати більшої оригінальності, неповторності українській мові з тим, аби вона була не схожою зі, скажімо, російською мовою. Втім насправді у цьому дістає вияв не патріотизм, а неглибоке знання рідної мови і її внутрішньої природи. Це не що інше, як відмова від себе, свого єства, походження, глибини і всієї історії слова як духу. Свого часу ще Володимир Шаян застерігав українських редакторів, щоб не виплескували і дитину разом із водою: “Був такий період в нашому “Чисткарстві” мови, коли-то деякі редактори вчили нас відрікатися наших власних слів, мовляв, тому, що ці слова є також в російській мові, дарма, що ці слова є в “Слові про Похід Ігоря” і в десятках інших пам'ятників. Так вони збіднювали мову. Віддавали слова російській мові. Вони забули, що російська мова відділилася від української десь аж у 13-му чи 14-му столітті. Отже, вона молодша за українську мову. Не ми від неї походимо, але вони від нашої мови, в добі спільноти”.

Зважаючи на давнину української мови та культури, що її вона донесла до нашого часу, а також втрати історичної пам'яті, світоглядно-духовні деформації, забуті генетичні зв'язки з численними кровноспорідненими народами та цивілізаціями в усьому світі, слід гадати: чи не так само безневинно, з першого погляду, починали руйнуватися український світогляд, предковічна духовність, історична пам'ять і світлий розум у недалекому і дуже далекому минулому? За порушеннями логіки української мови постає проблема

безпеки українців, які справді не помічають загрози своїй духовній основі: не порушують питання зусиллями своїх спеціалістів-фахівців, не обговорюють їх публічно і, зрозуміла річ, не вирішують компетентно. Значить, ще немає держави у незалежній Україні — це її суспільно-державні турботи щодо самозбереження.